



GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Sambet'a, F6ica una data pe septemana, — Pretulu: pe 1 anu 10 fl. v. a. Pentru tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 40 doidiceri, or 3 galbini mon. sunat6ria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 79-80.

Brasiovu, 3. Septembrie 1863.

Anulu XXVI.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Diet'a Transilvaniei.

Siedinti'a a XXII. din 2. Septembrie 1863.

(Urmare.)

Popp B., Esc.: Inalta casa! Precumu eri si alalta-eri am fostu in o pusetiune neplacuta, pentru ca nu am potutu sprigini proieptulu regimului in t6te partile lui, asia si astadi me aflu in neplacuta pusetiune, p6ntruca trebuie se spriginescu §. 2 din proieptulu regimului, — neplacuta numai intr'atata, caci me temu, ca nu voiu intempiná doririle inaltei case.

Ori de ce lucru, candu se apuca omulu trebuie se si propuna si scopulu, care vrea selu ajunga, --- candu s'a apucatu inalt'a casa de compunerea legeri acesteia, credu, ca §siau propusu si scopulu, care vrea selu ajunga.

Dupa parerea mea scopulu acestei legi este, de a pune pe natiunea romana si confesiunile ei, intr'aceea stare, in care se afla celelalte 3 natiuni recunoscute si 4 confesiuni recepte.

Nu credu, ca este problem'a legeri acesteia, a face sia deduce drepturi n6ua pentru natiunea romana si besericele gr.-cath. si gr.-orient., fara a estinde numai drepturile, care le au cele 3 natiuni indreptatite si 4 confesiuni recepte ale Transilvaniei si pe natiunea romana cu confesiunile ei.

D6ca ar' fi scopulu nostru se facemu legi n6ua pentru besericele Transilvaniei, atunci credu, ca cu totu dreptulu ar' pot6 esi si celelalte natiuni si confesiuni inainte, p6ntruca nu credu, ca aceste se aiba astufeliu de libertati si drepturi, catu se nu le mai trebui6sca nemica.

Eu credu, c6 scopulu nostru de a pune si pe romani cu religiunile loru intr'o pusetiune egala cu celelalte natiuni e pe deplinu ajunsu prin §. alu doilea din proieptulu regimului.

Am avutu on6re in dilele trecute a'mi d6 parerea, cumuca cuventulu din suprascriptiunea proieptului acestuia, „Durchf6hrung“ nu se intielege, a deduce si a statori drepturi ce competu natiunei romane si confesiuniloru ei in specialitate, ci numai a statori in principiu.

In principiu cugetu eu, ca cu vorbele proieptului regimului este statoritu destulu. Eu intielegu §. acesta asia, ca religiunei gr.-catholice si relegiunei gr.-orientale i se garant6za prin legea acea autonoma pusetiunea, carea o-au celelalte beserice in sensulu legiloru patriei.

Nu sta Dloru! §-ulu acest'a aci singuru de sine, ca atunci asi dice si eu, ca nu este destulu.

§-lu acesta este in legatura cu t6te legile, ce se afla in condic'a legiloru Transilvaniei, legile, care suna numai in fav6rea celoralalte patru religiuni recepte au de aci incolea a se estinde si peste religiunea greco-catholica si religiunea greco-orientale.

D6ca sta aceasta, atunci credu, ca numai e de lipsa neci unu adausu, dupa cumu a propusu Esc. S'a D. deputatu a Selistei Bar. Siagun'a, ca-ci ac6st'a, precumu mi se pare, c6 specialitate e prea-pu6inu, ear' c6 generalitate e prea-multu.

Pentru aceea eu primescu §-lu alu doilea din proieptulu regimului in t6ta estinderea s'a; numai o observatiune aflu a face la aline'a a dou'a. Eu o primescu si aceasta, inse credu, ca nu este pusa la loculu seu, ca precumu neci in §-ulu d'antatu nu s'a adausu nemic'a despre cei cari nu se tienu de cele 4 natiuni recunoscute resp. recunoscunde, — asia se nu se adauga neci aici, ci mai amesuratu ar fi, c6 in amendoue privintiele se se faca unu § deosebitu, unde se se dica, ca neci nationalitatea, neci religiunea nu eschide pe nime dela drepturile politice, adeca: se se tracteze aline'a a dou'a din § 2 a proieptului regimului cu aline'a a dou'a din § 3 alu aceluasiu proieptu, — si 'mi retienu dreptulu, c6 d6ca unu astfeliu de amendementu nu se va face din neci o parte, atunci se potu face eu o propusetiune, c6 din partea a d6ua a §-lui alu doilea, si din partea din urma a §-lui a 3-lea se se faca unu §-u deosebitu. (Bravo!!!)

Baritiu G.: Domnule Presiedinte! Inalta casa legislativa! Omnia jam fient, fieri quae posse negabam. -- Asiu fi crediutu, ca ni se va intempl6 ori-ce alta in cursulu vietii mele; aceea inse ce s'a intemplatu in aceste dile din urma in aceasta casa, nu asi fi crediutu neci odata.

Am avutu adica oca siune de a ved6, cumuca acea parte a locuitoriloru din Marele-Principatu alu Transilvaniei, acea natiune, carea pentru nenorocit'a sa pusetiune a fostu silita totudeaun'a a incerc6 se scape precumu dicemu la largulu, prin urmare a se liber6 pe sine si patri'a sa de servitute, cumuca tocma acea natiune si confesiunile ei se cada in prepusu de neliberala, de egoistica, de partinit6re a intunerecului. Ac6sta inse s'a intemplatu cu noi, si sciuf6rte bine, cumuca ac6sta fama va resun6 mane poimane prin t6te unghiurile monarchiei, s6u p6te si mai departe.

Intr'aceea eu me simtiu Domnii mei! indatoratu a preintimpina unu asemenea prejudetiu s6u d6ca mai voiti fama neintemeiata (Bravo!) eara ac6sta cu atatu mai vertosu, p6ntruca nu numai am fostu membru alu comisiunei dietale de 14, care intreprinsese nu atatu a schimba proieptulu regimului in principii, ci mai vertosu numai a'lu amplifica, p6ntruca se devina mai chiaru, ci totuodata p6ntruca mi s'a nemeritu s6rtea, de carea inse necidecumu nu'mi gratulesu, de a elabora eu insumi dupa alte noua (9) ce mi s'au datu la mana, celu din urma proieptu. De aci se vede, ca am datorinti'a de a si cuvent6 lenga acelasu. Earu apoi, fiinduca la ordinea dilei este § 2 din proieptulu regimului si relative alu 3-lea din alu comisiunii, carele vine in legaminte cu alu 2-lea alu regimului, voiu si reman6 pre lenga discusiunea acestora, intr'aceea p6ntruc6 se fiu mai bine intielesu in ceea ce privesce la susu atins'a invinuire aruncata si asupra proieptului comisiunii, imi iau voia a premite urmat6rea informatiune.

Cei 14 membrii, intre carii er6 siepte insi din steng'a si siepte din dr6pta, au t6nutu asupra celoru 7 §§ din proieptulu primitivu, siepte siedintie lungi si ostenit6re. In acestu timpu s'au compusu din mai multe parti proiepte felurite. In cele din urma membrii din centru *)

*) Sasii.

intre carii erá si Esc. S'a D. conte G. Béldi cá presiedinte alu comisiunii, dandu la manile nóstre tóte acelea proiepte, ne incredintiara elaborarea unui proieptu nou, asiá dupa cum vomu aflá noi, ca ar fi mai odichnitoru pentru natiunea romana si confesiunile aceleiasi, — observandu totuodata, ca de acestu articulu de lege are se ne pase mai multu numai noua; se adausera totusi din partea centrului de repetite ori observatiunile cá: a) Nu cumuva legea cea noua de inarticulare se aiba putere retroactiva, incatu cu aceea in mana romanii mai curendu séu mai tardiu se incépa a face pretensiuni la proprietatile nationale, beserisesci, scolastice scl-ale altoru natiuni si anume la ale sasiloru; eara b) ceea ce mie unui'a mia venitu cu totul neasteptatu, cá déca numai se póte, asiá numit'a cestiune de competintia inca se fia regulata din capulu locului, incatu dupa inarticularea romanilor se nu se faca celorlalte natiuni nedreptate cu oca siunea impartirii deregatoriilor cardinale ale acestei tieri!!*) — Lenga acestea doua impregiurari se mai luà in consideratiune inca si o a treia prea delicata si pre catu credu eu, tuturoru neplecuta, adeca absentia reprezentantiloru din mai multe cercuri electorale, oare din intemplantare representa totuodata pe natiunea maghiara si secuiesca. Acestea impregiurari, precumu si datorintia ce o avemu catra insasi natiunea nóstra intru intielesulu jurmamentulu nostru nationalu depusu in a. 1848 si repetitu in a. 1861 de a ne asigurá abia odata drepturile nóstre in acésta patria, ne-a costatu o lupta infricosiata in decursulu lucratoru nóstre, care trebuea se ésa asia, incatu si pre noi se ne asiguramu din tóte partile si neci drepturile altora se nu fia vatamate. Asiá pentru cá se pasimu ceva mai siguru, amu ocupatu si noi terenulu istoricu si anume sistem'a politico-nationala. Resultatulu acestoru consideratiuni si óstenele este proieptulu comisiunii asia precumu ilu vedemu din aintea nóstra.

Eata inse, ca tocma despre acestu proieptu s'a si disu, cumuca elu este egoisticu, intolerantu, eara acést'a o au sustienutu tocm'a unii membrii din centru. Se póte, ca in acelu proieptu s'a stracuratu si egoismulu; eu inse sustienu, ca acelu egoismu se póte imputa numai constitutiunii vechi transilvane si anume sistemului politico-nationale, carea (anume facia cu noi) a fostu intru adeveru egoistica si nesuferitóre. Deci déca se crede, ca amplificandu noi proieptulu regimului, am priimitu séu am lasatu a se trece si ceva egoisticu in acelu operatu, apoi se se scie, ca acésta s'a facutu mai multu in favórea celoru trei natiuni si cu respectarea constitutiunii vechi si nemicu mai multu.

Eu din parte'mi pentru persón'a si dupa convictiunile mele asiú fi odichnitu si mai'si simti asiguratu si numai cu cuprinsulu proieptulu primitivu alu regimului, pentru ca eu traiescu in acea credintia tare, cumuca ceea ce s'a intemplantu nu se va mai poté intemplantu in veci, ca natiunea mea nu mai póte apune, ca ea nu mai póte mori, decatu numai intr'unu singuru casu: candu adica ea insasi ar comite sinucidere asupra'si, eara din alte cause dinafara ea va apune precumu subia cantecele, numai atunci, „candu va face plopulu pere si va dá stejarulu mere“. Intr'aceea noi Domniloru, nu suntemu aici pentrucá se ne impartasimu numai convictiunile nóstre individuale; ei noi suntemu datori a mai ascultá inca si la alte pareri. Se intrebamu si pe glótele de afara, pe popórale acestei tieri; se luamu aminte pana la ce mesura popórule este prepuitoru (suspiciosu), cumu elu cumpanesce totu cuventulu si tóta silab'a ce resuna séu se citesce din acésta sala. Trebue se mai tréca Domniloru, anume pentru natiunea romana inca o generatiune intréga, pentrucá se dispara din peptulu ei acésta trista ne'ncredere seculara, instinctiva, traditionala, pentru cá se se simtia asigurata prin articuli de legi. —

S'au citatu in o alta siedintia de catra unii membrii din centru, din constitutiunea vechia a Transilvaniei articuli de lege privitori la asigurarea libertatii relegionarie in acésta tíera cu acelu adausu, cumuca acelea legi ar face punctulu celu mai stralucitu in acésta constitutiune. Ci acestu felu de stralucire inca este numai relativa cá altele mai multe. Este adeveratu, ca natiunile regnicolare s'au straduitu a'si asigura din timpu in timpu libertatea relegii si a besericeloru loru prin legi; déca inse vomu deschide istoria patriei, vomu aflá pre mai multe pagine ale ei, cumuca acea libertate a fostu

adesea calcata si chiaru sugrumata; eara acésta o demustru anume cu exemplulu r-catholicismului, carele in secululu 17 au fostu fórté apasatu; eara apoi tocma si dupa esirea diplomei leopoldine se póte adeveri cu mai multu de 30 acte ale dieteloru dela 1691 si 1692, tiente in Fogarasiu si in Sabinu, din care se vede cata zelotipia si chiaru ura domnia intre ómenii de diferitele confesiuni.

Acestu felu de zelotipia si temere a unei confesiuni de ceealalta esista pana in diua de astadi in patri'a nóstra; eara aceeaasi va inceta numai atunci, candu vomu ajunge cá se ni o spunema unulu altuia verde in ochi, pentrucá se scimu care cumu stamu si care cu cine avemu a face. Esista fric'a besericea gr.-catolice de cea romano-catolica, esista acumu din nou fric'a celorlalte biserici de cele romanesci, cá nu cumva facunduse o lege retroactiva, cu ajutorulu aceleiasi se fia atacate in averile loru. Acestu adeveru l'asiú poté constata déca s'ar cere inca si cu alte esemple. Deci din acestea cause inca se facu amplificarea §§-loru respektivi din proieptulu regimului, pentrucá se se delature ne'ncrederea reciproca si se castige óresicare odichna sufletésca, candu natiunile si confesiunile s'ar vedé óresi-cumu ingradite si asigurate intru intielesulu constitutiunii loru.

Intr'aceea s'a mai disu, cumuca comisiunea prea a intratu in specialitati. Eu negu ca ar fi specialitati in operatulu comisiunii. Se alature ori-cine patent'a séu legea generala data de Mai. S'a in Aprilie 1861 in favórea confesiuniloru protestante din tíerile de susu, eara anume § 1 si 2 din acelesiu, cu care — celu puçinu in idei, déca nu si in espressioni consuna si § 2 alu comisiunii nóstre.

Acestea sunt unele temeuri care me indupleca a priimi proieptulu regimului asia cumu se vede modificatu de comisiune.

In catu pentru temeurile ce ar fi cá se aducu din punctu de vedere alu confesiuniloru romanesci, apoi aici trebue se permitu mai 'nainte de tóte, cumca neci-decumu nu este acumu anteia óra, candu romanii in Ardealu au incercatu a'si asigura libertatea consciintiei si drepturile bisericea loru, inse in cele mai multe casuri fara doritulu resultatu. Nu voiu a me departa prea indereptu in istoria patriei nóstre, ci voiu incepe numai dela unu timpu incóce dupa reformatiune, dela óresi-care epocha a asia numitiloru principi patriotici. Clerulu si biserica romanésca din Ardealu castigase prin mitropolitulu Ioanu Prislopu óresi-care privilegiu séu carte de scutire dela Sigismundu Báthori in 4. Iuniu anulu 1595; dupa-ce in sa acestu principe s'au retrasu de pe scena, privilegiulu datu de elu unilateral-minte inca au remasu fara valóre. Asia clerulu romanescu dupa suferintie fórté multe si ne-auditu de grele a mai reesitu a castiga abia in 9 Iuniu 1600 dela Gavriilu Báthori unu altu privilegiu, inse numai cu spese mari. Dupa mórtea lui Báthori urmasiulu acestuia Gavriilu Bethlen numai in 25. Iuniu 1614 s'a induplecatu a re'noi cartile de scutire ale clerului romanescu. Georgie Rákocsy I lea innoitu pe aceleasi in 9. Aprile 1638 la rogamintea mitropolitulu Genadie, eara G. Rákoczy II. in 29. Ianuariu 1653 la rogamintea lui Simionu Stefanu mitropolitulu din Alb'a-Iulia. De aici incolo mai alesu timpurile lui Mich. Apafi de dorerósa suvenire inca ne sunt cunoscute. Privilegiile date numai de catra o parte a potestatii legislative, adica numai de catra domnitorii tíerii, nu era respectate mai intru nemicu de catra diet'a tierii, care adesea decretá articuli de lege tocma in contra acelora.

In tempulu diplomei leopoldine curtea Vienei inca sia pusu destula silintia, pentru cá se ajute pe clerulu romanescu; i se opunea inse din resputeri nu numai diet'a, ci tocma si gubernulu Ardealului, pana candu mai pre urma clerului romanescu se puse conditiune, ca déca voiesce a se bucurá de drepturi, se se alature lenga óre-care dintre confesiunile recepute. In cele din urma esi o diploma imperatésca cu data 16. Februaru 1699 in favórea clerului, care se unise cu clerulu r-catolicu. Inse cine a voitu se scie de acésta diploma? Celalalte natiuni n'au voitu a o recunósce. Lupt'a a decursu mereu sub Josifu I, Carolu VI si Maria Teresia; eara episcopulu Samuilu a trebuitu se móra din acésta cauza in exiliu la Rom'a

Intemplantarile din an. 1790 si 91, de candu cu Supplex libellus valachorum sunt earasi cunoscute la toti, precumu si acea intemplantare diu 1834, candu episcopulu Joane Lemény fu infruntatu din caus'a petitiunii substernute la dieta in favórea clerului si a natiunii.

Eata deci dupa atatea desamagiri romanulu acumu se teme, ca déca l'a muscatu sierpele ilu póte musca si rím'a. De aceea eu rogu pe in. casa, cá spre odichnirea si linistirea

*) Gubernatoru, cancelariu la curte, presiedinte la tabl'a reg., tesaurariu provinc. supremu, 16 consiliari gub., 3 protonotari scl. — R.

deplina atatu a poporului si respective a confesiunilor lui, catu si a celorlalte confesiuni din tíera, se binevoiesca a priimi art. 2-lea asia precumu ilu vedemu modificatu de oatra comisiunea dietala, inse cu adausele propuse de catra deputatulu Selistei (episcopulu Siagun'a); eara apoi la tempulu seu a intreveni si la in. regimu alu Mai. Sale spre a'i castiga sanctionarea intocma.

Eppulu Siagun'a: Alinea a doua nu stà in legatura cu partea prima din tectstu.

M o g a Dem. patinesce intru tóte propunerea antevorbitorului, din cauza, ca ea sta in conglasuire mare cu institutiunile Transilvaniei, ce le au celelalte religiuni recepte.

Doresce, cá prin legea acésta autonomi'a besericésca, cu fondurile scolare si stipendiele, se fia scutita pentru beseric'a gr.-cath. si gr.-or

Dreptu este, dice mai incolo, cumuca ar poté dice cineva, ca asiguranduse autonomi'a besericei gr.-cath. si gr.-or. ar trage la sine clerulu administratiunea totala a fondurilor si stipendieloru scolare. Eu am cea mai perfecta credintia, ca tocma din garantarea autonomiei si independentiei besericei va urma, ca beseric'a independenta de celelalte beserice din Transilvani'a si va conchiamá dupa institutiunile sale sínódele, care pana acumu nu ieau fostu iertatu ale conchiamá, unde apoi si mireni 'si voru luá parte atatu la administratiunea fondurilor scolare si a stipendieloru, catu si la alte obiecte externe ale besericei. (Bravo!) A dóu'a parte o relega pentru altu articulu.

R a n n i c h e r dice, ca déca natiunea desparte, credinti'a unesce. Religiunea, e unu bunu cu multu mai mare decatu natiunea; consimte pedeplinu cu antevorbitorii, si doresce cá si de aci incolo spiritulu religiunei, care da pacea popóreloru, se'i petrundia si la pertractarile despre alte cestuni; se alatura la propunerea deputatului din Seliste, inse merge si mai departe, crede ca toti elu voru urma, cace elu cere mai multu si é gata a da mai multu. Candu vine verb'a despre religiune, simte cá protestantu; aduce unu oasu tristu inainte care l'au avutu besericá evangelica in Ungari'a in an. 1790, candu unu singuru cuventu possint in art. 26 de lege §. 15 despre casatoriile mestecate, si despre crescerea prunciloru din acelea casatorii, a adusu atat'a nenorocire protestantiloru din Ungari'a, pana candu dieta din 1844 ei scóse incatva din necasu; in patri'a nóstra n'au fostu totudéuna asia dupa cumu ar' fi trebuitu se fia dupa legi; si astadi avemu inca art. de lege 57 din 1791, care in casatoriile mestecate demanda cá fii se urmeze relega tatalui si fiiele pe a mamei, neavendu alte contracte valóre si totusi adi reversalele, care le cere beseric'a catolica, inflorescu mai multu de catu altadata. Concordatulu, care de si nu ne lega, totusi ne aduce in perplesitate, are chiaru in punctulu 1: „Santa religiune rom. cat, se va sustiené cu tóte prerogativele sale pentru totudéuna,“ asta este o violare a legi religionarie, ce se basédia pre cea mai deplina egala indreptatire (Bravo!) Nu vré se aduca gravamine in privintia religionara inainte, pentruoa religiunea este, carea se ne aduca pacea; doresce, cá la codificarea acestui proiectu de lege se se uite cu ochi protestantici, cá se nu remana ceva afara, din ceea ce aru dori. In privinti'a acésta face o propunere, si crede, ca va consimti cu ideile on. antevorbitoru (cetesce § 3 dupa propunerea s'a, care in urma se primi si se afla in art. de lege; (vedi Fóia Nr. 24) pune in proiectulu acesta anteiu, biseric'a greco-orient. si apoi biseric'a gr.-cath. si acésta o motivédia, dicundu, ca vré se dè onóre dreptatei istoriei, ca biseric'a gr.-orient. a fostu in tíera latita inainte de ce biseric'a gr.-cath. s'au unitu cu cea romano-catholica (strigare: fórte bine!).

Nu e indestulitu cu espres. pusetiune de sine statatóre ci pus. de dreptu in statu, pentruca ceea insemnéa a stá pe piciórele sale. Noi, cari nu ne tienemu de biseric'a cath. amu statu multu timpu pe piciórele nóstre proprie, neprimindu mai nemicu din cas'a statului pentru scopuri de instructiune etc. pecandu bisericile catholice mai alesu cea rom.-cath, au fostu dotata cu bunuri d'ale tieriei pana in diu'a de astadi, ba chiar' si banii dela mirii protestanti luati pentru dispensarea casatoriei, se intrebuintiau pentru scopuri educatóre catholice in spiritulu propagandei. Noi vremu pusetiune de dreptu de sene statatóri'a in statu si pe lenga aceea egal'a libertate de organisare in afacerile interne ale bisericeloru, cá si cea catholica; nu vremu d. e. cá se ne mai via asia unu casu inainte, cumu au venitu in provinti'a seminariului gr.-or., unde pentru plat'a unui invetiatoriu — nu din cas'a statului, ci din fondulu seminariulu gr.-orientalu — si pentru organisarea a-cestui seminaru au trebuitu se se pertracteze cu ministeriulu cultului mai multi ani, si plat'a pentru invetiatoriu se accep-

tà atuncea numai prin ministeriu, candu sérmanulu omu dia- cea deja in grópa (strigare fórte dreptu!)

I se pare de insemnatate, a pune trasea acésta inca in laintru: pe bas'a legiloru tieriei, cari garantéza pe deplinu libertatea consciintiei si a religiunei“, pentruca principiulu libertatei religiunei si alu consciintiei este firulu celu rosu, care se trage prin tóta legislatiunea nóstra religionara.

Espresiunea din proiectulu regimului, „pre lenga sustienerea dreptului de suprainspectiune alu corónei“ mi se pare a fi prea generica. In legile Transilvaniei vine numai de 2 ori verb'a despre dreptulu suprainspectiunei corónei in afacerile besericesci; in art. 60 din 1791, unde dreptulu de Maiestate (Majestätsrecht) se estinde numai in privinti'a besericei greco-neunite, care nu se tienea atuncea de cele recepte; apoi mai e inca in privinti'a besericeloru recepte despre suprainspectiunea corónei numai art. 64 din 1791: Sac. sua Maiestas singulas Religiones securas benigne reddit, quod piae foundationes ad mentem ac intentionem fundatorum administrantur et cum foundationibus aliarum religionum non commiscebuntur salvo circa illas inspectionis jure Maiestati Regiae competente. Crede, ca elu cunósce incatva legile religionarie transilvane, dar' afara de acestea nu se afla necairi vreo urma despre suprainspectiunea corónei; este inse in alu 5. art. din 1744 mai apriatu disu, ca acésta suprainspectiune se tiene de „Jura Majestatica velut solum Principibus haereditariis competentia penes solam sacram Regiam Maiestatem remanebunt,“ ca prin urmare nu se póte prin ori cine, d. e. despre afacerile besericesci evangelice séu gr.-or. nu se póte esercia prin organe catholice ale regimului, ce se intempla in unele privintie inse, durere, si astadi inca, de si diet'a se plange in representatiunea s'a din 12. Sept. 1842, ca in „Obversum legum Consiliariis (a-ci se intielegu consiliarii guberniali, si si consiliarii cancelariei Aulice) uni Religioni addictis via aperitur, in alterius Religionis Ecclesiasticam Directionem influendi.“

Prin acésta dice suntemu siliti a ne esprima in privinti'a suprainspectiunei corónei ceva mai apriatu, si eu credu, ca miar' fi succesu prin tectstarea in proiectu, pe care o repetescu inca odata. „Pre lenga rezervarea dreptului de suprainspectiune alu corónei, determinatu prin legile Marelui principatu alu Transilvaniei, ce 'i compete de alu esercia in intielesulu constitutiunei, sunt asia-dara tóte acestea beserici indreptatite de asi regula, administra si conduce, tóte afacerile loru ecclesiastice precumu si fundatiunile, fondurile si institutele loru etc., „Din acestu punctu de vedere consimtiesce cu on. antevorbitoriu, ca si astadi se afla fonduri si fundatiuni, cari s'au formatu din contribuirile credintiosiloru, la cari n'au datu cas'a statului neci unu crucieru si cari totusi se afla subtu administrarea regimului, asia, incatu capulu besericei la fiacare casu singuritu, trebuia se se róge, nu vréu tocmai se dicu se cersiesca, cá se capete avisu la fondulu seu formatu prin fiii besericei. Noi protestantii avemu numai puçine fonduri si fundatiuni; inse acelea puçine, care le avemu, amu sciutu a le tiené in man'a nóstra propria, si scimu se stimamu aceea, ce se dice, candu cu averea s'a propria se póte liberu' si de sene statatoriu dispune pe placulu seu (Bravo!)

Espresiunea „beserica“ in locu de „religiune“ din proiectulu seu, o motivéza, dicundu, ca religiunea este idea generica, beserica: concreta, si aducundu inainte unu locu din cartea dreptului besericei a consiliariului de curte austriacu Filipu, unde se dice in tom I. pag. 9 „Nu este alt'a beserica decatu cea crestina, nu este ertatu de a vorbi despre o bisericica jidovésca, mohamedana ori chiar' pogána, inse neci nu se afla alta decatu cea Petrina, ad. beseric'a rom.-cath. care stá in legatura cu Petru si urmatorii lui, si nu este ertatu a vorbi despre o beserica luterana, Zwingliana séu Calvina. La noi inse in Transilvani'a, dice, éste acésta ertatu dupa patent'a imp. din 8. Aprilie 1861 cá si in celelalte tieri, si ceea ce este la noi ertatu, vremu cá se se esprime in legile nóstre; nu potemu fi multumiti cu expresiunea „religiune“ noi ceremu cuventulu „beserica“ (Bravo!)

Recomanda acésta a s'a propunere inaltei case, fiindca, dice: ea garantéza drepturile toturoru si fiindca noi cu concetatiunii, cu catholici cu totu amu vré se punemu stavila la casuri pentru viitoriu, cá oela, candu unu ministru austriacu au potutu se scrie in anulu 1856 la Transilvani'a: „Nu se póte negá, ca interesele regimului imperatescu sunt legate cu intarirea si latirea adeverului catolicu, cumu pretutindenea, asia fú in tierile orientale ale imperiului, si de aceea este si o trebuintia politica, cá regimulu se'si scie pastra increderea episcopiloru catholici, si lucrarea besericésca a acelora nejnigninduse esecutarea dreptatiei faciá cu toti supusii Mai. Sale de ori-ce

marturisire s'aru tiené, se o ajute si prin influinti'a morala a increderei lor. Ce fructe au adusu acésta incredere in patri'a nóstra la Episcopulu ceta o scimu (Bravo!) (Va urmá).

Siedinti'a a XXVII. din 12. Septembre 1863.

Presedintele se primesce din partea dietei intre cele mai cordiale aclamatiuni de „éljen, hoch, si se traiésca.“

Se cetesce protocolulu siedintiei din 7. Sept. a. c. in tóte trele limbile tieriei si accepta.

Eppulu Si agun'a repórta inaltei case, ca comisiunea elaboratória a proiectului de lege I. si insarcinata cu predarea aceluia Escelintiei S'ale plenipotentiatului comisariu regiu dietale, a avutu onóre joi in 10. Sept. a. c. alu si predá cu representatiunea preaumilita catra Mai. S'a c. r. si comitivá catra Escelinti'a S'a plenipotentiatulu comisariu r., si 'lu rog'a, cá se binevoiésca alu substerne Mai. Sale spre sanctionare, la care Esc. S'a plenip. comisariu regiu dietale a apromisu, ca cu cea mai mare bucurie va implini rogarea inaltei camere. (Vedi in Fóia Nr. 24).

Reportulu in 3 limbi se iea spre sciintia si presedintele cu o suite ésa a intimpina pe Esc. S'a r. comisariu, care intrandu in dieta intre vivate entusiastice introduce pe Statuum Preses G. Grois, pe I. vicepresedinte Alduleanu si II. vicepresedinte Kirchner, cetinduse rescriptulu in 3 limbi, urmate de vii, éljen, se traiésca, hoch!

Presedintele si vicepresedintii depunu apromisiunea in fiinti'a de facia a Escelintiei Sale comisariului reg. plenipotentiatu, care dupa finirea aptului acestuia se departa din sala intre viile aclamatiuni de, éljen, hoch si se traiésca ale inaltei diete.

Presedintele si vicepresedintii si ocupa loculu, — sub aclamatiunile casei. —

Presedintele — 'si tiene cuventarea introductorica (Antrittsrede) in limb'a magiara, in care totudeodata multumesce pentru increderea si ajutoriulu, care i-la doveditu inalt'a casa pana acum'a, incheie cu cuvintele „éljen a császár! éljen a haza!“ (se traiésca! éljen! Hoch!)

Dupa elu vorbesce vicepresied. Alduleanu in tipulu urmatoriu:

Inalta casa! Induranduse Mai. S'a c. r. apostolica in urm'a preaumilitei representatiuni a inaltei case a denumi pe presedintele provisoriu pe preastimatulu nostru Domnu Gustavu Groisz de presedinte definitivu; completandu preagratiosu presidiulu dietale prin denumirea de doi vicepresedinti si anume a unuia in puçin'a mea persóna si alu doilea in persón'a preastimata a Domnului colega deputatu Fridericu Kirchner.

Me grabescu a prinde ocaziunea presenta, cá se multumescu inaltei case in numele presidiului dietale pentru increderea, care ati binevoitu a o manifestá catra noi cu ocaziunea alegerilor de presedinte (se traiésca!)

Totudeodata marturisescu din adunculu sufletului, ca mie, cá si colegilor mei, nimic'a nu ne va poté causá mai mare multumire si bucuria, decatu déca ne va succede, a ne poté susutiené demni de increderea inaltei case si pentru venitoriu.

Dè Ddieu! preastimatiloru Dni, cá cu incredere imprumutata si credintiosi devisei preabunului nostru imperatu si Domnu „Viribus Unitis“ se potemu conlucrá cu efectu spre inaintarea prosperitatei acestei patrii préscumpe, spre consolidarea imperiului si spre marirea preanaltului tronu, care laolalta luate sunt si trebue se fie fara indoéla un'a si aceiasi nedespertivera tienta a nisuintieloru nóstre, un'a si aceiasi nedespertivera icóna a dorintiei nóstre.

Pentru acea eu incheiu cu obicnuit'a esclamatiiune, care ne insufletiesce pe noi pe toti intru asemenea, Se traiésca imperatulu si Marele Principe! Se traiésca patri'a! (Se traiésca!! Hoch!! Éljen!!)

Se cetesce preanaltulu rescriptu regescu, cá respunsu la preaumilit'a adresa a dietei de presedintele in limb'a magiara, de Kirchner in cea germana si in cea romana de Alduleanu. Din tóte partile aclamatiuni „de se traiésca, éljen si hoch!“ (Va esi in Fóia viitória.)

Epp. Si agun'a se suie pe tribuna si rostesce aceste:

Inalta casa! Eu sum patrundu de acea credintia politica, ca nu interesu de partide (Partheiinteressen) neau adunatu pe noi aici. Problém'a nóstra e mai nobila mai inalta, decatu cá la deslegerea ei ne aru poté pe noi stapini nesce interese particulare séu individuale.

Noi suntemu aici in diet'a acest'a adunati, cá edificiulu constitutiunei patriei nóstre se-lu revificamu, se-lu rénoimu, se-lu amplificamu dupa cerintiele presintelui, dupa sborulu civilisatiunei, ca-ci cu totii suntemu incredintiati, ca urmandu unoru asemeni convingeri patriotice, problem'a cea grea dar nobila, ce nea cadiutu in partene, o vomu deslegá spre multumirea patriei intregi.

Ve aduceti aminte preabine multu stimatiloru Dni, ca in adres'a ce amu asternutu Mai. Sale, cá unu respunsu la preagratosulu seu rescriptu din 15. Iunie a. c., amu depusu in punctatiuni generali, dar sinceri credinti'a nóstra politica, amu primitu principiile cele cultivatórie ale presentelui, amu primitu principiile, cele binesocolite, care Mai. S'a se a induratu a nile impartasi in diplomele sale din 20. Oct. 1860, si in cea din 26. Febr. 1861.

In privinti'a acestoru dóa diplome asiderea lamuritu si corectu s'a descoperitu inalt'a casa in aline'a 6, 7 si 8 la adresa. (Ce cetescen germanesce).

Precumu in privinti'a toturoru puncteloru din adresa s'a induratu Mai. S'a cu unu limbagiu mai multu decatu parintescu a ne respunde, dar' cu deosebire la pasagiulu acest'a din adres'a nóstra sub aline'a 6, 7 si 8 manifestédia Mai. S'a o indestulare de totu mare, dare totudeodata intielegundu promisiunea nóstra, intielegundu credinti'a nóstra politica se descopere intr'acolo, ca Mai. S'a astépta dela noi, cá acca, ce amu disu in adresa se o si efeptuimu, va se dica amu disu in adresa sub aline'a 23. (Vedi Fóia Nr. 24, alin. 23. Red.)

Dupa cetirea alineei continua:

„Natur'a obiectului acestui'a póte fi, ca ar cere dela mine o disertatiune mai pe largu, dar eu dicu cu Cicero: „Argumenta causarum non tam numerare quam expendere soleo,“ si me retienu de totufeliulu de argumentatii, ca-ci sum convinsu, ca precatu inaintea mea, preatatu si inaintea intregi acestei case inalte, obiectulu dilei este preacunoscutu.

De acea 'mi eu voie numai a luá cuventu si a propune inaltei case, cá se binevoiésca a hotari primirea acestoru dóa diplome imp. in condic'a legiloru f a c u n d e ardelene. (Bravo din tóte partile).

A dóu'a pentru elaborarea unei asemene legi a activá o comisiune diatale.

Dupa parerea mea dór' s'ar poté elaborarea unei asemene legi a i se'ncrede comisiunei celei de adresa, (bravo! asia e) si totudeodata recomanda comisiunei, cá fara amanare se se apuce de elaborarea proiectului de lege spre acestu sfersitu. (bravo! se traiésca!)

B i n d e r spriginesce pe Esc. S'a Siagun'a.

Se primesce motiunea Siagunei, luandu afara pe Episc. Fogarasy si decanulu Eránosz, cu unanimitate.

Lipsindu C. Beldi si Dr. Teutsch din comis., maioritatea se indestuléza si cu acei membri, cari su de facia.

Siedinti'a se incheie la 12¹/₂ óre. Siedinti'a venitória luni in 14. Sept. a. c. La ordinea dilei desbaterea generale asupra propusetiunei a 2-a reg. despre folosirea limbiloru. C.

Blasiu, 9. Sept. 1863.

A III-a adunare generale a Asociatiunii.

Si pana vi s'ar tramite, Domnule Redactoru, cuventurile, ce s'au tienutu la Blasiu eri si alaltaeri intru a III-a adunare gen. a Asociatiunii, cumu si protocolulu despre acésta adunare, rogu-ve, dati locu acestoru lineóre, dein cari publiculu se afle celu puçinu mai pre de asupr'a, cumu decurse acésta adunare.

Adunarea generale dela Brasiovu pusese terminulu adunarii tienende in 1863 la Blasiu pre 2. Augustu. Presidiulu asociatiunii aflá cu cale se amene terminulu acesta pre tempu nedeterminatu. Ear' apoi comitetulu in siedint'a din 4. Aug. a. c. lu puse pre 7. Sept.

Si fara volia cauta se marturisesca omulu, ca amenarea terminulu pusu de adunarea generale si figerea de altu terminu — se nu dicu multu — de locu nu e prevediuta in statute, neci lasata in voli'a cuiva. Incatu este ea justificata prin impregiurari e cu totulu alta intrebare, care, credu, in scurtu se va deslegá din partea competente. Eu voliescu a dice numai, ca publiculu, vreamu se dicu, membrii asociatiunii, nu s'au aflatu indemnati a luá parte in numeru cuvenitu la adunarea din Blasiu. Abia au fostu de facia 50—60 de membri, de si singuru Blasiulu are 35, asia catu membrii veniti de afara abia au fostu 20—30. Din tier'a Fagarasiului 2 membri, dela Nasendu 2, din muntii apusani 3, dela Reginu 3—4,

si pre atati din partile lui, puçinelu depre Campia Belgradu si dela Turd'a, dintre membrii comitetului: Vasiciu, Macelariu, Acseste, Antonelli, secret. Rusu, controlorul Bachu si atata e totulu! Din tier'a Hatiegului, dela Brasiovu, neme; de pre la Gherl'a, Banatu etc. neme; neci unu reportatoriu pentru cutare Gazeta romana.

Adunarea dela Brasiovu si adunarea acest'a: ce contrastu!

Luni demaneti'a vicepresedintele Cipariu invitat de o deputatiune tramesa din sinulu adunarii ocupà presidiulu si leschise adunarea cu una cuvntare clasica, in care dupa-ce nemora, ca filii natiunii astadi sunt ocupati cu resolvirea inrebatiunilor de cea mai mare importantia, ca politic'a dilei absorbe poterile intelectuali ale natiunii — adause: canta se narturisimu, ca pentru inaintare nu se face, catu s'ar poté face, — de a-ci trecu la scólele elementarie, de cari cauta se narturisimu — dise vorbitoriulu — sunt in stare prea deplorabila, ce nu potemu ascunde neci dinaintea nóstra, neci dinaintea strainilor; incheia provocandu pre toti la colurare spre a ne smulge din reulu acesta

Deaci Rsmulu C. Alutanu saluta adunarea in numele Blasianilor, la care in loculu Domnului Baritiu respunde Acseste.

Dupa alegerea de notari — Hodosiu si Groze — si cetirea membrilor asociatiunii doi din adunare neaudiendusi numele n consemnatiunea membrilor facura rechiamare, la care secretariulu As. respunde, ca acesta vine parte din ace'a impregiurare, ca unii din colectori tienu camu multisioru banii asociatiunii pre la sene, parte este urmarea conclusului facutu le comitetu in 2. Sept. 1862: cá numai acelia se fia considerati de membri pre 1863 cari voru plati tacs'a dupa 1. anuariu 1863. In urm'a acestui conclusu din lista de membri pre 1863 au remasu afara toti acelia, cari au platitu inante de 1. Ian. a. c. — In obiectutu acesta se scambara multe cuvente pana se ciuntà determinanduse cá list'a anului trecut se fia deschisa pentru ori-cine.

Se numosce comisiune pentru a inscrie membri si a priai tacs'e.

Apoi secretariulu reportéza despre starea asociatiunii si ucrarile ei in cursulu tempului dela 29. Iuliu 1862 pana la adunarea presente, din care reportu fórte detaliatu se vede otu, ce a intreprinsu comitetulu si ce a despusu in favórea asociatiunii intru cele 7. siedintie ale sale. Intre lucrarile comitetului mai de insemnatu mi se paru: decisiunea din 2. Sept. a. tr. ca anulu asociatiunii se se incépa si incheia cu 1. Ianuariu si cá a esoperatu liber'a importare de carti romanesce. Acest'a din urma este unu adevératu castigu prea inemnatu pentru toti romanii din Austri'a.

Totu din reportulu secretariului se vede si aceea, ca pana la adunarea dela Brasiovu numerulu membrilor as. suise 555, éra pana in finea lui Decembre a. tr. la 838, pre anulu din 1. Ianuariu anulu curente si pana la acésta adunare elu scadiu la 414, adeca acumu sunt membri in alaturare cu numerulu dela 29. Iuliu 1862 mai puçini cu 141, si in alaturare cu celu dela 1. Ian. mai puçini cu 424, adeca eci pre diumetate! Unu regresu pré descuragiatoriu ar fi acest'a, deca vomu luá numerii simpliciter asia, precumu vorescu eli. Era de vomu judecá: a) ca celi 838 membri s'au in scrisu in decursulu aloiu 14 lune, — pre candu dela 1. Ian. e candu se in scrisera acesti 414 in si pana in Sept. sunt numai 8 lune, b) ca intre aceli 838 se afla si unu numeru buicelu de in si, ce s'au in scrisu sub farmecelu espusetiunii si ralucirea adunarii din Brasiovu, asia tieranii óspei pre la ai scl., cari dupa ace'a intorcundu-se dincolo de munti mai sti cadiura din numerulu membrilor, si c) ca intre aceli 38 figuréza unu altu numeru de in si, cari fiendu cu trágere are catra asociatiune si-au platitu tacs'a a II-a inca inainte de 1. Ian.; prin urmare s'ar cadé se figureze intre membrii anulului II. si numai in poterea decisiunii susu atinse s'au numeratu numai intre membri anulului I, cu tóte ca au platitu e dóue ori.

Aceste judecandu-le ne vomu convinge, ca asociatiunea óstra in 1863 neci decumu nu a datu indereptu, ce din cona facu inaintare insemnata, precumu arata reportulu casului. — Ce se ne intorcemu érasu la reportulu secretariului. In finea lui Decembre erau: membri fundatori 16, ordinari 89, onorari 33; acumu sunt: fund. 25, ord. 353, onorari 36. Intr'acesta in Brasiovu 51, Blasiu 35, Vien'a 16, Fagarasiu, Blasiu 16, Reginu, Vasarhely 14, Nasendu 13 si asia mai acolo.

Secretariului se votéza multiumita pentru fatigele in ducerea oficiului seu. —

Pentru casariu reportéza controlorul Bachu, de unde vedemu, ca la adunarea trecuta

averea asociatiunii era 10.979 fl. 64 cr.
era astadi este 20 466 fl. 77 cr.

Indata se numi comisiune spre revederea ratiunilor, care in diu'a urmatori'a reportéza, ca tóte cartile lea aflu in ordine minunata, deci adunarea votà mutiumita la amandoi oficialii dela casa. —

D. Acseste cetindu reportulu archivarului, care e totuodata si bibliotecariu, se cunoscu, ca bibliotec'a numera 344 bucati mai alesu daruite. Adunarea votéza multiumita darurilor: Cipariu, Filtsch si M. Panga. —

Se alege Comisiune pentru statorirea bugetului pre a. venitoriu. —

Dupa care presedintele adunarii provoc'a pre membrii, ce au de a face motiuni pre siedinti'a urmatoria, se se insinueza.

Dr. Hodosiu insinueza motiune in privinti'a mutarii terminului, ce adunarea gen. dela Brasiovu lu fipsese pentru, pentru adunarea din est-anu. Dela mes'a verde se promite respunsu in diu'a urmatori'a. Acést'a este motiunea s'au mai bine interpelatiunea cea mai insemnata. Ea puse in aseptare viua pre membrii de facia.

A II. Siedinti'a

se deschide 1/29. Protopopulu Antonelli cetesce un'a disertatiune. Dupa care urma cetirea si indereptarea protocolului — reportulu comisiunilor pentru revisinne si bugetu.

Bugetulu se statoresce precumu urméza

1) Secretariului II, remuneratiune	200 fl.
2) Spesele comitetului	140 „
3) Stipendia pentru studenti	1600 „
4) Ajtoria pentru 2 meseriasi	200 „
5) Pentru bibliotec'a asociatiunei	100 „
6) Gimnasiulu de Basiu si Brasiovu	120 „
7) Premia	
pentru 2 prasitori de fragari	50 „
pentru autorulu unei carti economice	100 „
pentru celu, ce va invetiá art'a stenografica	100 „
7) Spese extraordinarie	120 „
	<hr/>
	2730 fl.

Uitasem a spune, ca indata dupa-ce s'a primitu reportulu comisiunii revedietorie s'a escatu disputa despre anululu asociatiunii, candu se se incepa acel'a, candu se se incheia ratiunile?

Codru Dragusianu este pentru anu solariu, Acseste pentru anu computatu dela adunare pana la adunare. In urma adunarea considerandu ace'a impregiurare momentósa, ca oficialii asociatiunii se scimbu atunci, candu se se tiene adunarea generale, nu candu se incepe anulu solariu si de a-ci la adunare ratiunile au de a fi in evidentiã, de cide: cá pentru ducerea ratiunilor si membri anulu se duréze dela o adunare pana la cealalta, era pentru cancelaria se fia anulu solariu. In poterea acestui conclusu in adunarea mai de aprópe urmatoria voru avé scaunu si votu toti membri, cari voru depune tacs'a dela adunarea acest'a pana la deschiderea siedintiei I a acelei adunari. —

Lasandu altele trecu la motiunea Hodosiana. Hodosiu o spriginesce dicundu, ca dupa statute singuru adunarea generale are dreptu a fige terminulu, amenarea nu o afla escusata prin nemicu; camu se tiene adunarea astadi, s'ar fi potutu tiené si in diu'a prefipta la Brasiovu.

I se respunde: amenarea este facuta de presidiu si de securu din cause prea momentose. Figerea terminului pre 7. Sept. adevératu s'a facutu de catra comitetu, ce inse aoi in adunarea din Blasiu nefiendu de facia atatia membri, cati postescu statutele, in numele comitetului nu se póte da neci un'a dechiarare.

In urm'a acestora Hodosiu cere se intre la protocolu, ca pentru a se incungiuara abuzulu, si arbitriulu impregiurarea, ca in estu anu s'a mutatu terminulu pusu de adunarea gen. se nu sierbésca de norma, cá comitetulu s'au presidiulu se calce decisiunile adunarii generali. — Care propusetiune se primi de intréga adunarea. —

De membri onorari se primescu: Cancelariulu Nádasdy, Karl Schuller si Senz.

Pentru adunarea venitoria, Hodosiu propune Blasiulu unde s'a inceputu cultur'a, unde ne amu eluptatu libertatea nationale etc. Adunarea: Blasiulu, Blasiulu! — Argumentulu inse adusu de D. presedinte T. Cipariu facu de se defipse Hatiegulu pentru a IV adunare gen. a asociatiunii in diu'a de santulu Iliã 1864. —

Presedintele inchide adunarea cu un'a cuventare petrun-dietoria, in care infacsiandu esemplulu Irlandesiloru arata, ca unde este insufletire nu lipsescu midiolócele. (Vivate repetite.)

La care in numele adunarii respunse D. Hodosiu di-cundu intre altele: fa-care asia se lucre, cá si cumu benele si ferioirea patriei dela elu singuru ar atarná. (Vedi asia cu totii). !R. — u.

Mai nou dela dieta.

Sibiu. Siedinti'a a XXVIII de eri 14. Septembre a. c. s'a inceputu la 1/2 11 óre. Dupa finirea mai multoru antecedin-tie p. e. cetirea protocolului etc. s'a luat inainte desbaterea generale asupra propusetiunei r. II, despre folosirea limbeloru in comunicatiunea publica oficiósa.

Desbaterea a tienutu 2 óre, vorbitorii toti au fostu pa-trunsi de insemnatatea problemei acesteia, dela a carei desle-gare depinde contielegerea, fratietaea si pacea intre natiunile conlocuítorie; de midiolocu spre efeptuirea actului acestu ma-retiu s'a primitu proiectulu regimului, voiu se dicu, s'a pri-mitu de basa la desbaterile speciali si s'a consideratu de mai liberalu si mai corespundiatoriu dorintieloru, decatu proiectulu comisiunei, care s'a reieptatu cu totulu E inse de insem-natu, ca vorbitorii romani si-au rezervatu dreptulu de a face modificari si in proiectulu regimului ou ocasiunea desbaterei speciali.

Desbaterea de astadi, fiinduca in principiu nu a comba-tutu nimene egal'a indreptatire a limbeloru tieiei, nu facu multa atentiune. Vorbitorii, cari nu erau multumiti cu pro-iectulu de lege alu regimului nu s'au lasatu in specialitati si in demonstrarea pareriloru loru diferite, ci remasera pre lunga principiu egalei indreptatiri. Siedinti'a s'a incheietu la 2 óre.

Miercuri, in 16. Septembre desbaterea speciala.

Campeanu.

3 Noutati mirita atentiune: M. Principe Constantinu alu Rusiei cu famili'a veni in 10 Sept. in Viena, si fú primitu de Mai. S'a, Principi si generalitate in curtea trenului de nordu, deunde pasá in resiedintia primitu cu tóte ceremoniele. —

In Romani'a Vineri se serbá diu'a Domnitorului cu mare pompa si impartasire.

Duminea 1. Sept. v. dede Domnulu acuil'a si semnele belice ale strabuniloru romani ostiriloru romane.

Celelalte cause platescu.

Nr. 29039 1863.

Escriere concursuala.

Maiestatea S'a ces reg. apostolica, a benevolitu prea gratiosu prein prea inalta decisiune dein 10-a Augustu a. c. Nr. 3873 ex 1863 aut. a ordina, cá se se redice o academia juridica in Clusiu cu unu cursu tri-niale, la care obiectele de invetiamentu prein siese profesori ordinari pub-lici, deintru cari totu de odata unulu va portá si directoratulu se voru propune in limbá magiara.

Pentru corpulu profesoralu s'a stabilitu salariulu determinatu prein prea in altulu rescriptu dein 24. Aprilii 1852 in sensulu ordinatiunei dein 4. Oct. 1850 buletinulu imperialu Nr. 380 aseminea cá si pentru profesori la academiile c. r. dein Ungaria, in urm'a carui profesorii ordinari publici, voru avé unu salariu anuale da 1050 fl. v. a. cu dreptulu de inaintare la 1260 fl. v. a. si 1470 fl. v. a. dupa fiesce care 10 ani de servitiu, ca pro-fesoru ordinariu publicu; si unu pausialu dein didactru acum'a provisorice determinatu in sum'a anuale de 105 fl. v. a.

Este de insemnatu, cumu ca directorulu academiiei juridice, aforá de salariu cá profesoriu ordinariu, vá capetá inca cá directoru una remun-eratiune in suma anuale de 315 fl. v. a. si pausialu pentru cancelaria pe anu 105 fl. v. a. salariu stabilu a unui profesoru estraordinariu va fi 630—945 fl. v. a. si unu pausialu de o camdata de 50 fl. v. a. pe anu; pentru propunerea obiecteloru de invetiamentu, carii voru fi definitivu incredin-tiate unui profesoriu afora de obiectele suale nominale, se voru asigná remuneratiuni anuale de 210 — 420 fl. v. a.

Academia de drepturi Clusiana in urm'a prea inaltei ordinatiuni se va deschide in anulu curente 1. Novembrie, in care in cursulu trienialu se voru propune urmatore obiecte de invetiamentu:

- Encyclopediá sciintieloru juridice si de statu, si dreptulu romanu.
- dreptulu canonicu rom. catolicu, si dreptulu besericescu protes-tanticu;

- dreptulu istoricu transilvanenu, dreptulu privatu unguerescu si sasescu, si procedur'a; istoria dreptului si alu imperiului germanu; dreptulu publicu si privatu germanu catu si dreptulu feudale.
- istori'a imperiului austriacu, administrati'a politica, statistica austriaca, dreptulu montanu, si economi'a publica.
- dreptulu civilu publicu austriacu, dreptulu comercialu si cambialu.
- dreptulu penale austriacu, si procedura penala.
- Sciintia dreptului finantiale si a contabilitatei de statu (számvi-tel-tan).

Pentru cari se ascrie prein astá concursu.

Volitorii de a concurge au de a'si tramite suplicile loru la acestu Guvernu regescu transilvanenu si adeca in casu, candu la vreo academia juridica aru fi stationatu, prein directoratulu acestei academie, seau candu aru sta in vre unu servitiu publicu prein presiedintiile loru, si a docu-mentá in trénele etatea, starea, religiunea, portarea morala si politica, absolvarea studiiloru recerute, depunerea doctoratului, in totu casu depu-nera esameneloru de concursu seau edarea si scrierea a vre unui opu lite-rariu intrebuintiarea loru in statulu invetiatorescu avutu pena acuma, seau in servitiu publicu si de osebitu cunoscinti'a limbei magiare.

Mai incolo au a insemna in suplicile loru de competintia si aceea, cumca pentru cari obiecte de invetiamentu voru competá, si aru avé o predilectiune deosebita? si in care limba sunt in stare de ale propune? si cumca nu aru volii cumva, a suplini numai vre unu postu in decurgerea anului 1863/4 pre lenga plata legiuita de substitutiune. —

Despre ce volitorii de a concurge, cu acea adaugere se incunoscinti-adiu, cá se predeie suplicile loru documentate pena in 4. Oct. 1863 cá terminulu fiesatu pentru primirea supliceloru de competintia acestui re-gescu Guvernu transilvanenu.

Dein sesiunea regescului Guvernu de tíera tienuta la Sibiu in 4. Septembre 1863.

Nr. 504 1863.

Publicare de concursu.

La scól'a capitala a opidului Resinariu mai e vacanta o statiune de invetiatoriu cu salariu anualu de 350 fl. v. a., 16 fl. 80 cr. bani de cortelu si 16 fl. relutu de lemne; spre ocuparea acestei statiuni, se escrie prin acést'a alu doile concursu cu aceea, cá voitorii de a competi se'si tramita cererile loru la oficiulu subsemnatu (postá din urma Sibiuu) celu multu pana in 30. Septembre 1863 c. n., in care cerere se dovedésca a) ca sunt romani de relega gr.-orientala, b) ca au absolvatu celu pucinu gimnasiulu in-ferioru, c) ca au avutu o purtare politica nepatata si d) déca au mai servitu undeva cá invetiatoriu séu nu, si cumu?

Cererile sosite dupa 30. Septembre a. c. nu se voru mai puté lua in séma.

Resinariu, in 5. Septembre 1863.

1—3

Oficiulu opidanu.

Insciintiare.

La administratiunea montana c. r. din Rodna vechia, (districtulu Naseudului in partea nord. resaríténa a Ardealului 7 mile departare dela Bistritia) se afla in depositu de vendiare acuma in pretiuri

Loco Rodna		in val. austr.
1554 centenare, maji plumbu . . .	pr. centenariu vienesu	13 fl. 30 cr.
3781 " " politora ordinara " " "	" " "	12 " 50 "
734 " " " rosia " " "	" " "	13 " — "

Luanduse productulu in marfa de odata de 500 fl. m. a. si mai multu se concede din totalulu pretiului compararei o provisiune scontica de 1 1/4 %.

Cumparatorii de numitele producte venabile se binevoiésca asi tra-mite ofertele sale in scrieu séu in persóna la administratiunea c. r. mon-tana in Rodna vechia nemedilocitu séu la directiunea c. r. montana forstierica si dominala in Baia-Mare. (Maramuresiu.)

O ingrigire si servire prompta de cele acordate pe lenga platire comptanta se asigura anticipative.

In fine se mai observéza inca, cumca eventual'a moderatia séu redicere a pretiuriloru de vendiare susuaretate pe temeulu conjuncturi-loru comericiului depinde dela in. ministeriu c. r. de finantie.

Baia - Mare, 11. Augustu 1863.

2—3

Cursurile la bursa in 10. Septembre 1863 sta asia :

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 32 cr. v. a
Augsburg	—	—	111 " 25 "
London	—	—	111 " — "
Imprumutulu nationalu	—	—	100 " 20 "
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	192 " 70 "
Actiile bancului	—	—	794 " — "
" creditului	—	—	192 " 10 "